

Jobb vagy bal?

Martin Conrads interjúja Artur Żmijewskivel

Az 1966-ban Varsóban született lengyel képzőművész, ARTUR ŻMIJEWSKI leginkább társadalmi és szociopolitikai kérdéseket érintő fotó- és videómunkáiról ismert. Miután 2010 szeptemberében kinevezték a 7. Berlin Biennále (2012. április 27 – július 1.) kurátorának, mindenkit meglepett novemberi nyílt felhívásával: a művészeket nem pusztán arra kérte fel, hogy „művészi anyagot nyújtsanak be kutatási célokra”, hanem, arra is, hogy ugyanebben a kontextusban „adjanak információt politikai irányultságukról” is.

☛ **Martin Conrads:** Żmijewski úr, lejárt a felhívás határideje.¹ Meg tudná mondani, hány választ kapott?

☛ **Artur Żmijewski:** Idáig kb. 7000-et. Többségüket az interneten keresztül.

☛ *Ez elég nagy szám. Hogyan akar hozzáfogni? Van egy stábja, amely gondját viseli a beadványoknak?*

☛ Igen, van itt egy művészeti iroda, melynek feladata a Berlin Biennále szervezése és produkciója.

☛ *Mégis, egy kurátornak elég komoly feladat lehet, hogy áttanulmányozza a stáb által a 7000 pályázati anyag közül kiválasztottakat. Van személyes stratégiája arra, hogy miként kezelje ezt a mennyiséget? Valamilyen terve?*

☛ Az az elképzelésem, hogy minden egyes választ megnézek, aztán egy betűrendes archívumot hozok létre. Ez már el is kezdődött a tervnek megfelelően.

☛ *Lesznek majd más művészek is a Biennálén – olyanok, akik nem válaszoltak a felhívásra –, vagy kizárólag a válaszolók közül fogják kiválasztani a résztvevőket?*

☛ Igen. Nem tudjuk még, hány művész lesz. Olyan művészekkel is szeretnénk kapcsolatba lépni, akik kevésbé ismertek. A nyílt pályázat jó alkalmat kínál arra, hogy kapcsolatba lépjünk velük, hogy megkérjük őket: küldjék el a portfóliójukat, hogy megtudjuk, mit csinálnak, mi érdekli őket.

1 A beszélgetés 2011 januárjában készült.

ARTUR ŻMIJEWSKI, A 7. Berlin Biennale kurátora
© Fotó: Zofia Waslicka
7th Berlin Biennale for Contemporary Art

☛ *A művészek „politikai irányultságát” érintő kérdéssel kapcsolatban meg tudja már mondani, hogy a politikai érdeklődés miféle iránya, mely meghatározott politikai irányzat tendenciája vonatkozik ki az anyagokból?*

☛ E pillanatban nem tudom megmondani, mivel még nem dolgoztunk fel minden eredményt. Az interneten keresztül küldött nagyszámú digitális adattal kezdtük a munkát. Reményeim szerint 2-3 hónap alatt végzünk. De valószínűleg lesz egyfajta tendencia. A művészetben ez eléggé nyilvánvaló: úgy viselkedünk, mint a baloldaliak és úgy is gondolkodunk, mint a baloldaliak. A baloldali elképzeléseknek hihetetlen sikere van a művészetben.

☛ *Gondolja, hogy a pályázatát beadó baloldali művészek többsége baloldali művészeknek fogja hívni magát a válaszában, vagy esetleg lesz olyan stratégia is, amely egy elvontabb vagy bonyolultabb válasszal inkább elfedi a politikai irányultságát?*

☛ A politikai irányultság általában rejtve marad. Épp ezért volt a felhívás ily módon megfogalmazva. Maguk a nézetek láthatatlanok, bár ismereteinkre támaszkodva a művészek politikai álláspontját baloldaliként tudjuk definiálni. Erről általában nem beszélnek direkt módon a művészek. Ugyanakkor érdeklődnek például azok iránt az emberek iránt, akiket kirekeszt a társadalom. Amikor megoldást keresnek arra, hogyan lehetne a kirekesztett embereket befogadni, ez például egy baloldali téma.

☛ *Mit gondol, mi az oka, hogy a művészek többsége – ahogy felvetette – baloldali?*

☛ Ezek tetszetős eszmék. Másrészt mondhatjuk úgy is, hogy egy művész kötelezően baloldali, még akkor is, ha valami absztrakt dolgot csinál. Egyszóval nagyon érdekes a művészek álláspontjáról informálódni. Ezért született meg a felhívás.

☛ *Milyen előnnyel járna, ha mindennek eredményeként „evidenciává” válna, amennyiben a feltevése beigazolódná, hogy a művészek többsége baloldali? És mi lehetne a művészek politikai nézeteire vonatkozó eredmények haszna általánosságban?*

☛ A nyílt felhívás célja általában az, hogy információt szerezzünk a művészek munkájáról, művészi gyakorlatáról. Emellett olyan légkört kívánunk teremteni, melyben szabadon hangot lehet adni a politikai nézeteknek és annak, amit ezzel azonosítunk. Természetesen nagyon kíváncsi vagyok arra, hogy mit csinálnak a művészek. Pillanatnyilag ez a fő feladat, a felhívás legfőbb célja. Véleményem szerint kezdeni kell valamit a művészetrel, a művészetben, hogy olyan légkört teremtsünk, amelyben nyílt eszmecserét folytathatunk a politikai nézetekről.

☛ *Valamennyi beadvány elérhető lesz a közönség számára?*

☛ Igen, úgy tervezzük.

MARTIN CONRADS

☛ *Az imént a kirekesztés és a befogadás témájáról beszélt, ez saját munkáiban is gyakran megjelenik. Mondhatjuk, hogy maga is politikus művész?*

☒ Azok a művészek, akik politikai művészként határozzák meg magukat, általában csupán politikai eszméket kreálnak. Nem lépnek tovább, mint a politikusok. Én többet várnék azoktól, akik politikai vagy társadalmilag elkötelezett művészként határozzák meg magukat. Saját magamtól is.

☛ *A felhíváshoz csatolt szövegében „titkos” és „személyes információról” beszél, melyet mindenki számára hozzáférhetővé kellene tenni. Ha azt állítja, hogy a politikus művészeket más vagy többet is kéne tennie, feltárná számunkra, hogy mi is lenne ez, és vajon mi akadályozza abban, hogy ezt meg is tegye? Mi az a „különbség”, mi rejtőzik a nap mint nap végzett művészi munka mögött?*

☒ Amit ebben a szövegben „privátnak” hívok, valójában maga is politikai. „Privát” fantáziaként, nem aktív politikaként létezik. A politika az a mód, ahogy az emberek cselekszenek, ahogy a közös valóságukat létrehozzák. Az emberek nem pusztán fantáziálnak a realitás lehetséges formáiról, hanem meg is teremtik azokat. Azt hiszem, a művészet is képes hasonló szituációkat teremteni.

☛ *Mi lenne a Berlin Biennále lehető legjobb eredménye ezen elképzelés fényében, miszerint egy olyan realitást kellene teremteni, amely túllép a mostanin?*

☒ Egyelőre nem tudom. Úgy gondolom, hogy a Biennále egyfajta kutatás, vizsgálódás – és persze ez a téma egyfajta politikai kísérlet is, ezért küldtük szét a felhívást. Első lépésként barátságos légkört kell teremteni a politikai vélemények kifejtéséhez. Reményeim szerint a KW-nek és a Berlin Biennálénak van elég szimbolikus hatalma annak alátámasztására, hogy ezúttal valaki pusztán mint politikai létező viselkedjen. Még akkor is, ha egy művészről van szó. De inkább nem mondom el, mi lesz a következő lépés.

- ☛ *Tud majd valamit mondani erről, legalább a Biennále vége felé, vagy nyitva hagyja ezt az eredményt? Van olyan ideális cél, amelyet el akar érni?*
- ☒ Kicsit kockázatos erről beszélni, mivel lehet, hogy nem is érjük el a célt. Vagyis jobb, ha nem teszünk ígéreteket.
- ☛ *Visszatérve a felhíváshoz: mint művész, részt venne egy olyan biennálén, amely egy ehhez hasonló felhíváson alapul?*
- ☒ Hogyne, számomra ez nagyon érdekes, ahogy már meg is jegyeztem.
- ☛ *A felhívásban tett néhány javaslatot, hogy milyen is lehet a politikai irányultság, mint pl. „baloldali” vagy „maszkulin”. Ha önt kérdeznék, milyen kifejezést használna a politikai nézeteire?*
- ☒ Baloldali és maszkulin.
- ☛ *Maszkulin: ez mit jelent az ön számára?*
- ☒ Olyasvalakit, aki a férfi populáció jogai felől gondolkodik. Pontosan úgy, ahogy a feministák, akik a női népeesség jogairól gondolkodnak.
- ☛ *Ezekben a napokban privát információkat kérdeznek önről, a társadalmi kapcsolatairól, a Facebookhoz hasonlóan: hová járt iskolába, ki a felesége stb. A Facebook is kíváncsi a politikai nézeteinkre, irányultságunkra. Mi a véleménye erről a párhuzamról a társadalmi hálózatok és a nyílt felhívás struktúrája között?*
- ☒ A művészetben úgymond tilos a politikai nézetekről beszélni. Az elképzelésem az volt, hogy olyan légkört teremtsék, amelyben szabadon lehet beszélni. Remélem, hogy a Berlin Biennále és a Facebook közötti különbség nyilvánvaló. De igaz: ahogy a Facebook, mi is egy speciális hálózat részeként működünk.²
- ☛ *Sok művész, aki beadta az anyagát a felhívásra, önt mint a baloldali szférához tartozó művészt ismeri. Nem gondolja, hogy ez a tudás befolyásolja majd, hogy mit írnak a válaszaikban? Sok művész szeretne részt venni a Berlin Biennálén. Lehet, hogy azon törik a fejüket, hogyan jussanak be mint művész. Írhatják, hogy „baloldali vagyok” vagy valami extrém dolgot, ami felkelti az ön érdeklődését. Ez lehet hazugság vagy egyfajta stratégia, hogy a Berlin Biennále egyik művészévé váljon valaki. Hogyan birkózik meg ezzel a lehetőséggel? Gondolja, hogy ez olyasmiről, amivel meg kell majd küzdenie?*
- ☒ Lehetséges, de elégedett leszek a válaszokkal, akkor is, ha nem igazak. Ha kételkedni akarunk, persze, ezt is lehet. De nem akarom kétségbe vonni az emberek válaszait, minden választ nagyon komolyan veszek. Biztos vagyok benne, hogy szabadon beszélnek majd politikai szimpátiáikról.

Fordította: Szipőcs Krisztina

² Bővebb információ: <http://www.berlinbiennale.de/>
<https://www.facebook.com/#!/BerlinBiennale>

A berlini KW Institute for Contemporary Art homlokzata
© Fotó: Uwe Walter, 2010
KW Institute for Contemporary Art, Berlin

